

Валерый Брусаў

Выбраныя вершы

*Пераклад з рускай
Георгія Ліхтаровіча*

Мінск
Выдавец Раман Цымбераў
2025

УДК 821.161.1-1
ББК 84(4Рус)-5
Б89

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Зм. Колас (ініцыятар і кіраўнік праекта),
А. Баршчэўскі (галоўны рэдактар), Г. Ліхтаровіч (рэдактар)

Пераклад зроблены паводле выдання:
Брюсов В. *Сочинения в 2 т.*
Москва: Художественная литература, 1987.

На вокладцы:
СЯРГЕЙ МАЛЮЦІН.
Партрэт Валерыя Брусава (1913).

ISBN 978-985-7334-35-3

©Ліхтаровіч Г., пераклад на беларускую мову, 2025.

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.

©Афармленне. Выдавец Раман Цымбсраў, 2025.

***

(Звезды закрыли ресницы...)

Зоркі прымружылі вейкі,
Ноч апранула туман;
Цягнуцца мрояў калейкі,
Страсці на сэрцы й падман.

Хтосьці ў сутонні сумуе,
Нехта рыдае не ў лад;
Памяць былое малюе,
Кпіны на сэрцы і яд.

Ценю былога папрокі...
Ласкі нядаўняй падман...
Зорак зняменне далёкіх,
Ноч апранула туман.

1893

***

(Мы встретились с нею случайно...)

Спаткаліся мы выпадкова,
Я марыў нясмела аб ёй,
І доўга таемнае слова
Трымцела ў журбоце маёй.

Але ў залатое імгненне
Я выказаў тайну сваю
І разам з румянцам ірдзення,
Пачуў у адказ я «люблю».

Пагляд у паглядзе згарае,
Каб вусны ў аддзінае зліць.
Такая вось казка старая,
Ды юнай давеку ёй быць.

1893

***

(Тонкой, но частою сеткой...)

Нехта танюткаю сеткай
Заўтра ад нас аддзяліў.
Свет наш нікчэмны, і рэдка
Неба мы бачым разліў.

Голас «хадзі!»... танчаць цені,
Глянеш навокала – жах!..
Гнуцца міжволі калені,
Плешчуць малітвы ў грудзях.

Стомішся ў плачы дарэшты;
Тоячы ў сэрцы дакор,
Ноччу ў прадонне зірнеш ты..
Знічкай з нябёс – метэор.

1894

Прадчуванне ***(Предчувствие)***

Мая любоў – спякотны поўдзень Явы,
Смяротны водар быццам сонны клад,
Там яшчары драмаць палеглі ў рад,
Сплятаюцца тут па ствалах удавы.

І ты ўвайшла ў няўмольны гэты сад
Для адпачынку, для п'янкай забавы?
І кветкі дыхаюць мацней, і травы,
Чаруе ўсё і выдыхае яд.

Хадзем! Пяшчоты будзем мець дасхочу, –
Нядзеліцца ў вяночках з архідэй,
Сплятацца, быццам пара прагных змей!

Дзень праслізне. І ты заплюшчыш вочы.
І будзе смерць. – І саванам ліян
Я абаўю твой нерухомы стан.

1894

***

(Мечты, как лентами, словами...)

Як стужкі, мары – між радкамі
Ва ўздыхах слёз живуць яны.
Мільгаюць прывіды над намі
І недаказаныя сны.

Пра што мы марылі трывожна,
Пра што маўчалі мы ўдваіх,
Ажыла ценьмі асцярожна
На мроях бледна-залатых.

І мы дрыжым, і мы не знаем...
Шукаем гукаў і крыніц
І цьмяным лепетам вітаем
Мігценне полымных зарніц.

1894–1895

***

(Я люблю у застав переулки Москвы...)

Я люблю ля заставаў завулкі Масквы,
Каляровыя, вузкія, будныя,
Па кутах ля парканаў каліўе травы,
Тратуары, й апоўдні бязлюдныя.

Вось такое жыццё ў цішыні слабады,
Нават грукат не шкодзіць маўклівасці,
Там свабодна на сэрцы здзімаюць сляды
Гарадское, утомнай юрлівасці.

Засмяялася пара ля бліжніх варот –
Адкрываецца сэрцу ідылія,
І ад сумнага хору сусветных турбот
Я да вершаў злятаю акрылены.

1895

Мая мара

(Моя мечта)

Для мары любы далягляд пустынь,
Яна блукае ў стэпах сарнай вернай,
Чужы ёй лад акованых рабынь,
І нудны шлях пракладзены і мерны.

Ды каля Груда Кінутых Святынь,
Яна трымціць трывогай прававернай,
Стаіць, глядзіць, не варухне травой,
І прэч ідзе з паніклай галавой.

1895

Ноччу (Ночью)

ДрэMLE Масква, як саміца заснулага страуса,
Брудныя крылы па цёмнае глебе раскінуты,
Кругла-цяжкія павекі змярцвела заціснуты,
Цягнецца шыя – бязгучная, чорная Явуза.

Чуеш сябе ў афрыканскай пустыні на роздыху.
Што там за шум? Ці імчацца арабскія вершнікі?
Не! Гэта крыламі грузна махаюць без продыху
Грыфы сцяравятнікі – хіжыя птушкі-драпежнікі.

Падлы знаёмы смурод тым разбойнікам з крыламі,
Грозны гук помсты, што кроцьць няўмольна падвор'ямі.
Станеш, глядзіш... зноў кружляюць яны над магіламі,
Неба ж трапічнае бліскае ярка сузор'ямі.

1895

Сяброўкі

(Подруги)

Жанчыны тры – брудныя, п’яныя,
Абняўшыся, йдуць і хістаюцца.
Трасуцца званіцы туманныя,
У цэркваў крыжы нахіляюцца.

Пачуўшы прамовы фрывольныя,
Як хрыплыя песні нягожыя,
Смяюцца рамізнікі вольныя
І збочваюць крута прахожыя.

Ідуць яны брудныя, п’яныя,
Пяюць свае песні і лаюцца...
З гаркотаю цэрквы туманныя
Прад імі крыжамі схіляюцца.

1895

Першы снег

(Первый снег)

Серабро, агні і блёсткі –
Свет суцэльна з серабра!
Перламі зіхціць бярозкі
Ўчора чорная кара.

Гэта – сфера нечай крозы,
Гэта – прывіды і сны!
Рэчы ўсе старое прозы
Ў чараўніцтве белізны.

Экіпажы, пешаходы,
На блакіце белы дым.
Стан людзей і стан прыроды
Новым поўніцца, святым.

Белых мар увасабленне,
Мройнага жыцця парá,
Свет чароўных летуценняў,
Свет суцэльна з серабра!

1895

На выспе Пасхі

Разважанне знахара-заклінальніка

(На островах Пасхи)

Як заход марскі над валамі
Патухне ў адценнях лінялых,
Блукаю адзін я між вамі,
Хаджу па рассечаных скалах.

А вы, што наўзбоч ад дарогі
Ў каменным спыніліся грудзе,
Замёрлі нязрушна і строга,
Нямыя, вялізныя людзі.

Аблічча не бачу ў тумане,
Ды знаю, што страшна і строга.
Я словы шапчу заклінанняў,
Малю невядомага бога.

Пытаюся часта ў трывозе:
Стварыў хто сям'ю веліканаў?
Людзей хто быў высекчы ў змозе,
Паставіць іх вартай туманаў?

Другое – магутнае племя
Тут грозна калісь панавала,
Ды плыннага часу бярэмя
Ўсё, што тут бывала, схавала.

Хто пець пра мінуўшчыну стане?
Ды грозна, на тым горным грудзе,
Стаіце ў дрымотным маўчанні
Вы, страшныя, даўнія людзі!

Вартуючы ўцёс акіянны,
Навек вы знямелі, асілкі!..
О, каб на ўсе нашы пытанні
Хоць раз быў адказ без памылкі!

І толькі, калі над валамі
Даль захаду фарбы схавала,
Блукаю адзін я між вамі,
Па даўніх, рассечаных скалах.

1895

***

(Когда былиые дни я вижу сквозь туман...)

Калі ў былыя дні гляджу я праз туман,
Заўжды здаецца мне, што не маё ўсё тое,
А толькі ўзнёслы, мной прачытаны раман.

І дзіўна мне цяпер, у стомленым спакоі,
Бляск перамог прымаць і боль забытых ран:
І сэрца, і душа – усё ўва мне не тое...

Дарэмны позні кліч калісьці мілых слоў,
І мары не ўзнавіць, ужо даўно пражытай, –
Ад гора й пачуцця застаўся стос радкоў!

Наперад крочу я дарогаю адкрытай,
Цямрэча ўкол мяне, зарніц за спінай схоў...
Ды ў кожнай зоркі шлях – ляцець сваёй арбітай.

1895

***У старым Парыжы, XVII стагоддзе
(В старом Париже, XVII век)***

Халодная ноч над панураю Сенай,
Ды месяц, бліскучы ў люстра́ным працягу,
Ды труп падзабыты, абпырсканы пенай.
Тут чула ноч стогны, і звонкую шпагу
Халодная ноч над панураю Сенай,
Глядзела на ўчынак, каханне, адвагу.
І месяц, бліскучы ў люстра́ным працягу,
Дрыжэў, абураўся ад здраднае змены...
І чула ноч стогны, і звонкую шпагу.
Ды труп тут забыты, абпырсканы пенай,
Маўкліва нямец ў рачным саркафагу.
Халодная ноч над панураю Сенай
Не помніць пра ўчынак, каханне, адвагу,
І месяц, забыўшы пра здрадную змену,
Бязмоўна драбнее ў рачным саркафагу!

1895

Пакутлівы дар

(Мучительный дар)

*І лячу, крылаты ўздых,
Між зямлёй і небам сам я.*
Я. Баратынскі

Пакутлівы дар падарылі багі мне,
Мяне на таёмнай паставіўшы грані.
І вось я блукаю ў трывозе агіднай,
І вось я тамлюся ў тым хворым чаканні.

Не гэтага свету мне чуюцца гукі,
Хада эўменід¹ і прадбачанні ламій²...
Дарма я з маленнем працягваю рукі,
Нябачныя сцены стаяць паміж намі.

Чужыя зямлі і нябёс далячыні,
І марам сваім немагчымым я верны.
Мае спадзяванні прад небам злачынны,
Натхненні мае перад небам мізэрны!

1895

---

¹ Грэцкія багіні помсты, літаральна – добразычлівыя.

² Паўжанчыны-паўзмеі, якія адурманьвалі і пажыралі людзей.

***

(Четкие линии гор...)

Строгія лінії гор;
Бледна-нявернае мора...
Позірку гасне дакор,
Тоне ў бязмежнай прасторы.

Пешчу я мараў святло –
Свет ідэальнай прыроды,
Што перад ім тое тло:
Стэпы, і скалы, і воды!

1896

Юнаму паэту

(Юному поэту)

Бледны хлапец з юным поглядам ясным,
Зараз даю табе тры заветы:
Першы прымі: не жывіся сучасным,
Толькі наступнае – сфера паэта.

Помні другі: не службы анікому
І невымерна любі сам сябе ты.
Трэці: мастацтва шануй, як ікону
Толькі яго – безразважна, без мэты.

Бледны юнак са збянтэжаным тварам!
Прымеш калі тры мае заветы,
Моўчкі байцом я ўпаду – жыў не дарам –
Ведаю: ў свеце пакіну паэта.

1896

На бульвары

(На бульваре)

Долу позіркам і ў палярыначцы белай,
Яна міма нас мільганула нясмела, –
Долу позіркам і ў палярыначцы белай.

А было ўсё на вуліцы, шэрай і пыльнай,
Дзе схіляліся дрэвы бульвара бяссільна,
А было ўсё на вуліцы, шэрай і пыльнай.

Толькі неба блакіту – заўсёды такое –
Зіхацела прыгожае ў строгім спакоі,
Адно неба блакіту, заўсёды такое!

Мы стаялі з табою маўкліва і смутна...
Хвалявалася вуліца бытам мінутным.
Мы стаялі з табою маўкліва і смутна.

1896

*Асаргадон*¹

Асірыйскі надпіс

(*Ассаргадон*)

Я – правадыр царам і цар, Асаргадон.
Цары і ўладары, вам гавару я: гора!
Ледзь я ўладарыць стаў, на нас паўстаў Сідон².
Сідон я перамог, зваліў каменне ў мора.

Егіпту мой наказ гучаў, нібы закон,
Элам³ чытаў свой лёс у зірку без паўтору,
На костках ворагаў узвёў свой моцны трон.
Правадыры й цары, вам гавару я: гора!

Хто лепшы за мяне? Хто будзе роўны мне?
Учынкі ўсіх людзей – цень у вар'яцкім сне,
Пра ўчынкі мара – як дзіцячая забава.

Я вычарпаў да дна цябе, зямная слава!
І тут стаю адзін, вялікасць – вось мой кон,
Я, правадыр царам і цар – Асаргадон.

1897

---

¹ Цар Асірыі, кіраваў у 680–669 гадах да н. э.

² Трэці паводле велічыні горад у Ліване.

³ Старажытная дзяржава на паўднёвым захадзе сучаснага Ірана.

Палікрат¹

(Поликрат)

Да Эды

Я чытаў у паэтаў аб шчасці, дзівосным як сон,
Зараз сам ад яго ап'янелы трапляю ў палон.
Я сур'ёзна баюся прачнуцца. Другі Палікрат,
Я такой асалодзе залішняй нізвання не рад.
Ці не класці для публікі некалькі кволых радкоў,
Каб вось тым супакоіць заўсёдную зайздрасць багоў.

1897

---

¹ Тыран грэцкага астраўнога горада Самос, вядомы марскім пірацтвам і ўдачлівасцю. (VI ст. да н. э.).

***

(Первая русская книга...)

Бог дапамогай вам, сябры мае!

А. Пушкін

Першая руская кніга
    следам далёкіх тулянняў,
Верш дарагога паэта –
    й думы дрыжаць ад рыданняў. –
Што мне шумлівае мора,
    скалы і светлыя гроты!
Холадна дзівіцца сэрца
    тут на чужынскія ўзлёты,
Холадна мне і ў сталічных
    залах сусветнай скарбонкі,
Ды, як святыя, паўсталі
    родныя сэрцу старонкі.
Верш дарагога паэта –
    й думы дрыжаць ад рыданняў, –
Першая руская кніга
    следам далёкіх тулянняў.

1897

Лікі

(Числа)

*Не толькі ў жыцці багоў і дэманаў
раскрываецца магутнасць ліку.*

Піфагор

Сібілы, летуценнікі, прарокі
Шляхамі, забароненымі мэце,
Праніклі – ў несвядомае – далёка,
Дзе лікі лёсы панавіта мецяць.

А прадчуванне тайны выкрывае,
Правадніком некрывадушным свеціць:
Ледзь выпадак намёк прыадхінае,
Трымценнем невымоўным нас прывеціць.

Вам кланяюся, лікі, вас жадаю –
Свабодныя, бясплоцевыя цені! –
Вясёлкай вы павіслі, што злучае
Ўсе роздумы з вяршынямі натхнення!

1898

***

(«Костей, бутылок продавать!»...)

«Бутэлек, костак прадаваць!»
З мяшком праходзіць ён дварамі.
«Бутэлек, костак прадаваць!»
З мяшком ідзе ён паміж намі.
Няўважна глянуўшы ў акно,
Вярнуў ты ўвагу даўнім кнігам,
Ды роздум, ведамы даўно, –
Ён не памёр з памерлым мігам.
«Бутэлек, костак прадаваць!»
Згас без адказу заклік гэты.
Ды водгук здольны абарваць
І вершы люблага паэты.

1898

Былога цені

(Тени прошлого)

Дажджысты сумны дзень. Змакрэлая ралля.
І бруку камяні, і мур будынкаў шэры;
Ахутаны ў туман тугі змярцвелей скверы,
Зліваюцца ў адно і неба, і зямля.

Як блізка ў тыя дні і небыцця бруя,
Няма ў маёй душы ні дзёрзкасці, ні веры.
І мары не ўзяцець да жыццядайнай сферы,
Нясмела, як праз сон, складаю вершы я.

Сню тое, што прайшло. У прывідах паўцёмных
Жыве забыты свет асобаў, дзён і слоў.
Ёсць процьма светлых дум, памерлых, пахаваных, –

Як дзіўна зноў стаяць ля цёмных іх скляпоў
І мёртвых заклінаць шалёнымі радкамі!
Былога цені, вы валодаеце намі!

1898

***

(Лежу на камне, солнцем разогретом...)

На валуне, што сонцам разагрэты,
Я аддаюся ўсплёскам цёплым ветру.
Блукалі хвалі незнаёмым светам,
І ў плёскаце свайго нячутна метра.

Гляджу на хвалі; іх няслушных ліній
Не адгадаў, сумеўся вечнай зменай...
Да нас прыходзяць хвалі з далі сіняй,
Лятуць у пырсках, паміраюць пенай.

Наўкол гаворка, рух і зіхаценне,
Нібы жыццё, з вадою скал змаганне...
Не разумею тайны сэнс трымцення,
А мору дык няўцям мае пытанні.

1898

Сляпы

(Слепой)

Люблю вітаць на вуліцы
Сляпых без праважатых.
Руку я падаю ім,
Вяду між экіпажаў.

Люблю перадрасстайную
Іх ціхую падзяку;
Хвіліннаму вандроўцу ўслед
Гляджу я доўга, смутна.

І думаю, і думаю:
Куды ён прабіраецца?
Пляменніца ці друг яго
Ніяк не дачакаюцца?

Пайшоў без праважатага
Ў пуціну ён далёкую;
Старэчу, можа, прымуць там
Са звыклымі папрокамі?

Ці стрэнецца табе, стары,
Бадзяга зноў такі, аднак жа?
А мо бязглузды жартаўнік
Пакіне ў гушчы экіпажаў?

1899

***

(С неустанными молитвами...)

З безупыннымі малітвамі,
Што гучаць заўсёды ўслых,
Я праходжу паміж бітвамі,
І выслізгваю, бы ўздых.

Ад сваіх сяброў адрынуты,
Я прадказваю вянцы;
І на кліч, як сцяг ускінуты,
Адгукаюцца байцы.

Ды надыдзе міг – я ведаю –
Пераможа раць мая,
І над кволай зменай гэтаю
Пасмяюся першы – я.

1899

Стары вікінг

(Старый викинг)

Паўстаў ён на ўцёсе; у твар яму вецер суровы
Насмешліа кідаўся колкімі пырскамі пены.
І ўзносіўся вал там і рушыўся, белагаловы,
І білася мора ля ног аб гранітныя сцены.

Пад ветрам уніклівым ветразь лунаў на прасторы,
Унук кіраваў да Вінланды¹ бег развітальны.
І з кожным імгненнем між іх пашыралася мора,
А голас марскі, быццам лямант гучаў пахавальны.

Там, там за прасторам вады невычэрпна-няўхільным,
Дзе Скрэлінгаў² востраў, зноў грымнуць смяротныя бітвы,
Яму ж касцянец толькі можна пад дахам магільным,
Ды слухаць, як ціха жанчыны мармычуць малітвы!

О, гора, хто бачыў, як дзеці дзяцей адплываюць
У край, што цяпер недаступны мячу й перамогам!
Каго і напевы вайсковых рагоў не склікаюць,
Хто мірыцца з дзедавай славай, што дадзена Богам.

---

¹ Так вікінгі называлі тэрыторыю Паўночнай Амерыкі.

² Скрэлінгі – зборная назва, дадзеная скандынавамі народам Грэнландыі і Паўночнай Амерыкі.

Для бітваў прыдатным і моцным заўжды быць жадаю,
Не сталі б цяжарам гранітныя, косныя сцены,
Калі карабель паміж шуму й выцця адплывае
І вецер шпурляецца ў твары нам пырскамі пены.

1900

***

(Я жизнью пьян. Напиток жгучий...)

Жыщцёвы хмель – напой пякучы

Цячэ па жылах і... пячэ.

Не стынь, агонь, кіпі і мучай,

Кружы ў вірах сваіх яшчэ.

1900

Дачы восенню

(Дачи осенью)

Люблю ў дзень восеньскі нясмелы
Скразной лістоты слухаць плач,
Глядзець на свет асірацелы
Бязлюдных і замкнёных дач.

Забіты дошкамі тэрасы,
І позірк шыб амаль аслеп,
Зламаныя ў садах прыкрасы,
Цямнее прыадкрыты склеп.

Гляджу я ў паркі дач асенніх,
Дзе лісце ветрыкі ўзьмялі.
Стракоз апошнія трымценні
Вяшчаць сны смерці пачалі.

Я веру: ў дні, калі змярцвела
Наш свет прывеціць свой канец,
У сон сталіцы апусцелай
Чужынскі ўплішчыцца прышлец.

1900

Да самога сябе

(К самому себе)

Я хацеў бы ракой выгінацца
Па шырокіх мурожных лугах,
У чароце знянацку губляцца,
Усміхацца ў нябесных агнях.

Абмінуўшы спрадвечныя сёлы,
Падрамаўшы пры ўзгорках лясоў,
Раскаціцца дарогай вясёлай
Да жывой мітусні гарадоў.

Параходы падняўшы і бэркі,
Працы зведаўшы радасць і спор,
Тыя хвалі і вольна, і ярка,
Пабягуць у бясконцы прастор.

Ды баюся, што ў гэтым прасторы –
Толькі сны, толькі сцэні жыцця!
Я ж хачу і па смерці, і ў моры
Ўсведамляць сваё вольнае «я»!

1900

Люблю адно

(Люблю одно)

Люблю адно: блукаць без мэты
Па тлумных вуліцах, адзін;
Люблю святых гультайстваў гэтых
Гадзіны роздумаў, карцін.

Я са здзіўленнем, вечно новым,
Вясной вітаю сіняву,
П'янею вечарам барвовым,
А ноччу прыцемкам живу.

Гляджу ў твар тым, што рушаць міма,
Мой дух трапляе ў іх палон,
То поўны сумам нелюдзімым,
То моліцца, то любіць ён.

Пад экіпажаў грукат вольны
Развагі ўзносяцца да мар,
Між цесных сцен быць чуйным здольны:
Так Творцы я спазнаю твар!

1900

Выпадковасці

(Случайности)

Я веру заўжды выпадковасцям,
Сачу зацікаўлена мігі.
Салодка даверыцца ўмоўнасцям,
Прытоны мяняць на вярыгі.

Развагі свабодна хістаюцца,
Пакорліва рады імгненням;
Жыццём у жыцці ўсё змяняецца...
Здаецца сапраўднае ценем.

Я жыць не жадаю абмежкамі
Той долі, што ў межах і ў меры.
І крочу сузорнымі сцежкамі,
Шукаю таемныя дзверы.

Дні ўсе выпадковы выключна, і
Па густу мне тое бярэмя,
А ночы здаюцца сугуччамі
Ў адзінай бязмежнай паэме.

1900

Дон-Жуан

Так, я – марак! Шукальнік астравоў,
Вандроўца дзёрзкі неаглядных мораў.
Краін я прагну новых – пагатоў,
Гаворак дзіўных, іншых пласкагор'яў.

На страсны кліч ідуць жанчыны зноў,
У позірках адно мальба й пакора!
І покрывы спадаюць з душ далоў,
Усё здаюць яны – імпэт і гора.

Душа ў каханні ўся да дна відна,
Яснее ў глыбіні святой яна,
Дзе ўсё адзіна і невыпадкава.

Так! Я гублю! П'ю жыцці, як вупыр
Ды кожная душа, як новы вір,
І вабіць таямніцаю нанова.

1900

***

(Роскошен лес в огне осеннем...)

Раскошны лес агнём асеннім,
Хмялее чырванню здалёк,
І ты, царыца, йдзеш да ценяў,
І папараць – табе вянок!

Жыве лістота мігам пышным,
Надзей пазбаўлена яна,
І будзе будучае лішнім,
І восень будзе, як вясна!

Ды ўздрыгнеш ты ля той паляны,
Дзе мой прыпомніш заповіт,
І доўга будзе ліст барвяны
Захоўваць твой павольны след.

1900

Муляр

(Каменщик)

– Муляр, гэй, муляр у хвартуху белым,
Што ты будуеш? Каму?

– Не замінай, мы занятыя дзелам,
Тут мы будуем турму.

– Муляр, гэй, муляр з надзейнай лапатай,
Хто ж у ёй будзе рыдаць?

– Пэўна, не ты і не брат твой, багаты.
Трэба чужое вам браць?

– Муляр, гэй, муляр, а доўгія ночы
Хто ж правядзе ў ёй без сну?

– Можа мой сын, такі самы рабочы.
Доля такая ж яму.

– Муляр, гэй, муляр, сын скеміць, магчыма,
Цэглу хто клаў за харчы!

– Гэй, сцеражыся! Ішоў бы ты міма...
Ведаем самі – маўчы!

1901

Да З. М. Гініус

(З. Н. Гиппиус)

Я непахіснай ісціне
Не веру – і даўно,
І моры ўсе, і прыстані
Люблю, мне ўсё адно.

Хачу, каб вольна плавала
Свабодная ладдзя,
І Госпада, і Д'ябла
Жадаю ўславіць я.

Калі ж у белым саване
Засну, няхай у сне
Ўсе бездані і гавані
Чаргою сняцца мне.

1901

У сябе

(У себя)

Усё па-свойску і знаёма,
Да ўсіх заламаў зрок прывык;
Няма памылкі, так, я – дома:
Шпалераў кветкі, стосы кніг...

Стары я попел не турбую, –
Тут быў агонь ды вось прыстыў.
Як змей на скуру на старую,
Гляджу на ўсё, чым сам я быў.

Хай безліч гімнаў недапетых
І невычэрпны смак пяшчот,
Ды чую бляск другога свету,
Магчымасць новых асалод!

Увысь мяне паклікаць хоча
Вясна напеўная ў гарах,
А гэты груд лістоў жаночых
Змярцвелы і халодны жах!

Гараць, як зрэнкі, промні ў росах,
Уздеў свет срэбнае манто...
Ты ля дзвярэй чакаш, посах!
Іду! іду! са мной – ніхто!

1901

***

(Неужели это была ты...)

Няўжо гэта была ты
Ў сукні шэрай –
Сціплая дзяўчынка на пляцоўцы вагона –
Мая нявеста!
Помню, абое танулі ў міласці мы першай
Жорсткай да стогну,
Бачылі сон мы вар'яцкі, святы.
Колы спявалі пра лёс.
А чароды бяроз,
Хістка глядзелі ў вакно,
Восеньскі вечар патух незаўважна, і цьмелі нябёсы адно.
У позні бязмоўны час
Я сядзеў адзінока.
Дзіўна дрыжаў па-за шклом, раздражняючы, газ.
Думы дрыжалі, як газу трывожная пляма.
Я прагнуў папроку.
О, каб Нехта таемны паўстаў бы адразу
І тайну адкрыў мне прароцкай дрыготкі таксама,
Чаго я баюся ў той позні падманлівы час.
О, каб Нехта таемны паўстаў бы адразу
І ўладна паклікаў мяне для адказу.

Жанчына што?

– Маці, якая прымае ва ўлонне, –
Каб бясконца цягнуць пераемнасці сіл.

Вы пярэстыя, моі быцця: нараджэнняў, падзенняў, магіл

– Жанчына – пацір наш бясцэнны,

Тайну хавае ў імзе патаемнай.

Жанчына – шлях да глыбіняў баства.

Жанчына – сусвет хараства,

Яго залатая карона.

Святое жыццё яе, што дае лона.

Ды мы?

Ці не ўсё ў нас – імкненне жыць звонку мяжы?

Хіба не мы

Прыроду напоўнілі гукамі слова?

Ў дымнай бездані цьмы,

Дзе дыхае цела ў сутонні імжы.

Ці ж нам не задушна?

Мы прагнем не тога,

У вечным імкненні ідзём і ідзём да мяжы,

Нам блізка, здаецца, да сферы сузорнай.

Міг – і ў палёце павіснем над прорвай,

Ды зноў, прыцяжэнню зямному слухмяныя,

Валімся ў душныя бездані цьмы.

А ёсць прыгажосць.

У фарбах, сугуччах, абрысах – у целе, –

Аголенасці жаноцкай.

Прага яе не ў крыві адной ёсць,
Не прага вясёласці смелай.
Паток яе шчасны і моцны
Ў таемных глыбінях шуміць,
Бруя ў ім чысцюткая млосць,
Там боскі спрадвечны напой можам піць.

Так, ёсць на зямлі прыгажосць.
Ці мы птушынае крылле?
І лёс нам адно
Кідацца да магільні ад даўняй магільні?
І лёс нам адно
Напругай агульнай і пільнай цалкам агораць свой шлях?
Толькі ўдваіх даляцець да звяржэння тых вуз?
Вера вячае як святасць саюз
Сэрцаў асуджаных двух.
– Прыем вянец, як ярмо і цяжэзны ланцуг?
Так, людзям дадзена толькі ўдваіх гэты агораць шлях.
Плоці пасвенчанай слава ў вяках!
Ноч неўзаметку пагасла, святло набягала ў вакно.
Я сядзеў адзінока.
За шкельцам дрыжэў, заміраючы, газ.
Быў светлым і ранішнім час,
І горад вячэрні застаўся далёка.
Я знаю.
У люстры я бачыў душу ўсю маю,
Усё, чаму веру, і ўсё, што люблю.

Няма там праклёну.
Як хваляю пяшчотным, аддамся духмянаму маю,
Хай будзе вар'яцтва ў тых марах святым,
Сціплая дзеўчына ў шэранькай сукні,
Так, гэта ты,
Мая нявеста.

1902

Спякотны дзень

(Знойный день)

Белы дзень, празрыста белы,
Як карункі, залаты...
Соснаў полымныя целы,
Спёкай п'яныя кусты.

Праб'ягаюць млява хмары,
Ды палёт іх небу ў масць...
З сілаю пякучай мары,
Прыхавана ў сэрцы страсць.

Не глядзі так і не кліч так,
Ласкаў лішніх не жадай.
Хай жа полымны напітак
Перальецца цераз край.

Блізка вечар... У сутонне
Сонца хіліць доўгі цень...
Хай жа ў памяці патоне
Залаты і белы дзень.

1902

Кінжал

*Ці анідзе на голас помсты
Ты з похваў залатых не вырвеш
свой клінок...*

М. Лермантаў

Ён з похваў вырваны і ў вочы вам іскрыць,
Як і ў былыя дні, дагледжаны і востры.
Паэт заўжды з людзьмі ў віхурах навальніц,
І песня з бурай вечна сёстры.

Калі не бачыў я ні дзёрзкасці, ні сіл,
Калі ўсе пад ярмом хілілі моўчкі шыі,
У край сыходзіў я маўчання і магіл,
Вякі загадкава былыя.

Як ненавідзеў я жыццёвы гэты лад,
Ганебна-дробязны, няслушны і ліслівы.
На кліч да барацьбы адно смяяўся шмат,
Без веры ў кволя прызывы.

Ды ледзь пачуў я запаветны кліч трубы,
Ледзь расхінуліся сцягі агністай сілы,
Я – водгук вам крычу, я – спеўнік барацьбы,
Я – рэха гому з небасхілу.

Кінжал паэзіі! Зарніц крывавы след,
Прабег, як і раней, па гэтай вернай сталі,
І зноўку я з людзьмі, – таму, што я паэт,
Таму, што зноў маланкі ззялі.

1903

***

(Помню вечер, помню лето...)

Дзень вечарэў. Былі ўдваіх мы.

Ф. Цютчаў.

Помню лета, помню вечар,
Рэйна велічную плынь.
Над старым памерклым Кёльнам
Німбам залацела вечнасць.
А ў тым храме багамольным –
Позіркаў пяшчотных сінь...

Дзесьці пелі, дзесьці пелі
Песню мілай даўніны.
Гукі з ветрам цікавейным
Даляталі і слабелі,
І зліваліся над Рэйнам,
З лёгкай хваляю яны.

Мы любілі! Мы забылі,
Дзе адвечнасць, дзе наш час!
Мы танулі ў дзіўнай тайне,
Быццам мы жыццё згубілі,
Ды калісьці Heinrich Heine
Ў зграбных строфах пеў пра нас!

1904

***

(На площади, полной смятеньем...)

Пры смуце на плошчы абшары,
Дзе бліскалі блізка пажары,
Трое ісці на бой
Звалі натоўп за сабой.

Першы – усклікнуў: «Братцы,
Разбурым палаты й палацы!
Разбіўшы іх мармуры, мы
Пабачым святло з турмы!»

Другі – усклікнуў: «Братцы,
Ўвесь горад разбурым хвацка!
Сцены спакойных дамоў –
Гэта звёны старых кайданоў!»

Трэці – усклікнуў: «Братцы,
Лепш з кволай душою змагацца!
Бо мех можа новы адно
Змясціць маладое віно!»

1905

Да народа

(К народу)

*Vox populi...*¹

Даўно я пакінуў вышыні,
Дзе я і адважныя паплечнікі мае,
Мы будавалі хуткакрылы Арго, –
Птушку пустынных палётаў, –
Марачы пераляцець на хрыбце яе
Бездань ад нашага крайняга кража
Да сапфірнага свету невядомай вяршыні.
Даўно я з табой, у тваёй плыні, народ,
У тваім шумлівым, шматколерным віры,
Але ты не пазнаў майго горкага голасу,
Ты не прызнаў майго блізкага аблічча –
У стракатым плашчы скамароха,
Пад маскай плошчавага спевака,
З гусямі казачніка былых часоў.
На палях пад палымяным купалам,
На вуліцах у цяснінах сцен,
Са старонак імклівай кнігі,
З падмосткаў, куды ўтыкаюцца пагляды,
Я слухаў твой голас, народ!

---

¹ Голас народа (лац.)

Я абарву вас, струны, як павуцінне, непакорлівыя!
Раскідаю калкі, як сеюць збожжа вясной.
Накладу зарок маўчання, калі
                                        не падпарадкуешся, псалтыр!
Застануся стоўпнікам, пасмешышчам
                                        бяздзейных мінакоў,
тут, на вялікім скрыжаванні!

1905

Блізкім

(Близким)

Не, я не ваш! Чужыя мэты вашы,
І ваш бяскрылы крык мне дзіўны стаў,
Ды ў шумным коле да агульнай чашы
Як верны вернік, шчыра б я прыпаў!

Дзе вы – маланкі, згубная стыхія,
Я – голас ваш і хмельны ваш узор,
Заву бурыць падмуркі векавыя,
Для будучых зярнят ствараць прастор.

Дзе вы – як Лёс, што літасці не мае,
Я – ваш трубач, ваш сцяганосец я,
Агорваць перашкоды заклікаю,
З баямі да свабоднага жыцця!

Ды там, дзе вы крычыце мне: «Не болей!»
Дзе чуецца спеў пераможны мне,
Я ў новы бой заву да новай волі!
Ламаць – я буду з вамі! Ладзіць – не!

1905

***

(Встав, прошумят и сгинут города...)

Час прашуміць і згінучь гарады,
Звядуцца пакаленні і краіны,
Не застанецца й следу ад вады,
І станучь байкай вольных расліны,

Запоўніўшы глыб мораў, стромы гор –
Спрэс шар зямны, аж стане раптам цесна,
Суздром заваяваўшы ўвесь прастор,
Адзіны горад выступіць, як плесня.

<1906>

Быць без людзей

(Быць без людзей)

Вятры твар лашчаць цікавейныя,
Пунсовы бляск на хмарах згас,
Я зноў, бы ў сховішча надзейнае,
Ўваходжу ў вечаровы час.

Ласкавы змрок з усёй лагодаю,
Працягне нейкі дабрадзей,
Нядоўгім шчасцем я валодаю:
Быць аднаму, быць без людзей!

1907

Я і кот

(Я и кот)

Слаўны кот мой аднавокі,
Мы адны з табой.
Зор алмазы ў цьме глыбокай,
За вакном спакой.

Я ўнікаю ў строфы Дантэ –
Даўніну спазнаць...
Гукі плыннага андантэ
За сцяной чуваць.

На канапе, каля печкі,
Летуценіш, кот,
Мружыш вока супраць свечкі,
Разяўляеш рот.

Ці адкрыў для мрояў дзверцы
Ў свет начных гарышч,
Паўз сцяну ідзеш і зверху
На зямлю глядзіш.

Свеціць месяц, зоркі свецяць...
Сядзеш сам сабе,
Ды паклічаш, і прывецяць
Сябрукі цябе.

Хораша на стрэхах белых
Святы адзначаць,
Ворагаў сваіх нясмелых
Біцца заклікаць.

Аб свабодзе каля печкі
Летуценіш, кот,
Мружыш вока супраць свечкі,
Разяўляеш рот.

Гукі плыннага андантэ
За сцяной чуваць.
Я ўваходжу ў строфы Дантэ –
Даўніну спазнаць...

1909

***

(Я знаў тебя, Масква, яшчэ невзрачна-скромнай...)

Я знаў цябе, Масква, несамавіта-сціплай,
Калі наўкол стаўка ракі Нягліннай, дзе
Цяпер разводзяць сквер на месцы пусткі звыклай,
Дзе качкі вольныя жылі здаўна ў вадзе;
Калі паблізу тут грывелі балаганы
Бязладнай музыкай, дзівосны лад карцін
Прад імі – маляваў краіны, акіяны,
Спакой грэнландскіх льдоў, алжырскай спёкі сплін;
Звон вулцы абвяшчаў падвоеную конку,
Быў меладычней ён, чым колаў жорсткі ляск,
І лямпы ў ліхтарах дзівіліся спрасонку
На газавы ражок, як на нябесны бляск;
Калі яшчэ жывым быў «горад», дзе герояў
Астроўскі выбіраў: свет скучаных хацін,
Азмрочаных, сырых, прамозглых – нейкі Ноеў
Каўчэг, дзе лёс змясціў правобразы скацін.
Ды ты змяніла ўсё! У тым шаленстве злосным,
Пазбавіцца брыды было табе няўсцерп,
На месцы прыбудоў паўсталі хмарачосы,
Распусны стыль – мадэрн паўсюль застракаеў...

<1909>

Радасны міг

(Радостный миг)

... той радасны міг,
Як цябе ўмаліў я, абяздолены кат!
А. Фет.

Калі, шчаслівы, я заснуў, яна, –
Я знаю, – моўчкі села на пасцелі.
Ад ласкаў нашых у яе гарэлі
І твар, і грудзі, й шыя. Цішыня
Яшчэ трымцела водгукамі ўсхліпаў,
І даўкі водар двух стамлёных цел
Цвяліў дыханне. Поўня лёгкім блікам
Паклала на маснічыны прабел.
Дасвецця змрок валодаў вузкай спальняй.
Жанчына, твар хавала свой у цьме,
З усмешкаю пакуты адчувальнай,
Глядзела доўга, доўга на мяне,
Узгадваючы дзіўныя хвіліны...
Мой твар чужым ёй здаўся незнарок,
Шлях думак быў заблытаны і плынны.
Раптоўна, свой вянчальны персцянёк
Сарваўшы, прэч шпурнула, ўпала побач,
Сціскала зубы, слёз душыла град,
Рыдала глуха... Ды, стуліўшы вочы,
Я быў прасцёрты ў сне, бязмоўны кат.

І снілася, што мы яшчэ сціскаем
Адно аднога моцна, а пасцель
Здаецца нам ізноў здабытым раем,
Што мы ляцім, ляцім – вось мэты бель...
Ды ў час, калі святло здымае маскі
І бачыш бессаромна ўсё ярчэй,
Не ўцяміў: ці пячаткі слёз, ці ласкі, –
Кругі два змрочных ля яе вачэй?

1910–1911

***

(С пестрым мешком за плечами татарин...)

З мехам стракатым за спінай татарын,
Ў чуйцы падранай мужык-весьялун,
Пан задуменны пры дымнай цыгары,
Панначка ў сінім – аблічча без дум.

Следам вялізных дамоў – дзве каморы,
«Фіялкі, фіялкі!» – «Шнуркі, гуталін!»
Хутка адкінуты белыя шторы:
Дзеўчынкі кудзеркі ў раме гардзін...

А ручаі ўздоўж сырых тратуараў
Жвава віруюць на радасць дзятве.
Сполахам мройным далёкіх пажараў,
Свецяць мінулыя вёсны мае.

1911

Рандо

(Рондо)

Я плачу. Ля шляхоў сумотны хвояў рад.
Заснуў фурман, забыў сцябаць худую клячу.
На захад гледзячы, дзе ўзнёслых фарбаў шмат,
Я пла́чу.

Там, ў небе полымным, малы, ну што я значу?
Тут ціха дні паўзуць, а там вякоў парад,
І небу аніяк не ўчуць людскога плачу!

Так і ў яе душы – я ўсё ж адно пагляд...
І з думкай аб усім, што вельмі хутка страчу,
З маркотнай памяццю пра асалоды лад,
Я пла́чу...

1912

***

(Сумрак тихий, сумрак тайный...)

Змрок маўклівы, змрок патайны,
Сябра верны дзень пры дні,
Без пачатку ён бяскрайні,
Здань, што зыбае туманы,
Йдзе ў лясы і на паляны,
Нешта шэпча цішыні.

Ці малітвы словы даўняй,
Старажытнай, ад зямлі?
Ды наноў, пад чарай слаўнай,
Сталі прывіднай хімерай
Бедны лог, ляхчыннік шэры,
Зашашэйныя палі.

Даўні, вечны сон стагоддзяў
Зноў у бляску зор узнік:
А жыццё – галлё і годзе,
Свет – луг росны і спакусны,
Дзе сышліся нашы вусны,
Вечнасць – гэты цёмны міг!

1912

У лодцы

(В лодке)

Завечарэла возера, час – цішыні чарод.
Лілея сцяла свой дамок, аціх, заснуў чарот.

Прымоўклі качкі дзікія; над стылаю вадой,
А чайка, з крыкам носіцца, ярчэе белізной.

І лодка ледзь гайдаецца, адна між цёмных вод,
І белы слуп ад месяца лёг зыбу пасярод.

Ты змоўкла, мая мілая, і я даўно маўчу:
Імжа і месяца сяйво і ў сэрцы, і ў вачу.

Ў імгле гусцейшай берагі, ў імгле гусцейшай лес;
Пад небам, ледзь азораным, свет знерухомеў спрэс...

Я знаю, знаю, мілая, – у цішыні святой
Ты пра мяне зноў думаеш з нязменнаю тугой!

Гаротнасць мары ведаю, якой дала зарок...
І чайка, з крыкам жаласным, прапала ў чуйны змрок.

Расце, расце маўчанне, ноч быццам назаўжды...
Ты ўпотай плачаш, мілая, ля цёмнае вады.

1912

Над Паўночным морам

(Над Северным морем)

Над морам, дзе даўнія фрызы¹,
Рыхтуючы збройны паход,
Ступалі ў туман шэра-шызы
Па хвалях азлобленых вод, –

Над морам, што, нібы гіганцкі,
Тытанамі вырыты роў,
Адрэзала бераг брытанскі
Ад ніжнегерманскіх лугоў, –

Брыду я ў знямозе шчаслівай
Няпэўна-ўлагоджвальных дум,
Мялізнай, адкрытай адлівам,
Пад цьмяна-размераны шум.

Валы набягаюць, узорна
Выгінамі крэсляць пясок
І зноў адыходзяць пакорна,
Пакінуўшы мушлі ля ног;

Ляціць яркадзюбая птушка,
Глядзіць без нікай жуды,
І чаіц бялюткая стужка
Прысела ля самай вады;

---

¹ Еўрапейскі народ, які жыў у Нідэрландах і Германіі.

Як на старажытнай гравюры,
Туманам сыходзіць ад нас,
Прывыклы да волі і буры,
Шырокі рыбацкі баркас...

Пяюць акіянскія струны
Напевы нязнаныя ўслед,
І слухаюць шэрыя дзюны
Любоўна-суровы прывет.

І сэрцу здаецца знаёмы
І тыя напевы нуды,
І пенныя тыя заломы,
І вільгаць пяскоў ля вады,

І гэты туман шэра-шызы
Над зыбкімі далямі вод...
Ці з вамі я, даўнія фрызы,
Пускаўся ў той дзёрзкі паход?

1913

Гімн багам

(Гимн богам)

Я веру ў магутнага Зеўса, што высі сусвету трымае,
І ў Геру, па волі каторай сям'і запаветы святыя,
Уласніка вод Пасейдона, што муціць глыбіні трызубам,
Падземнага царства ўладыку, суддзю непадкупнага Гада,
Вялікую мудрасць Палады, што смелыя думкі гадуе,
Арэса магутную сілу, што дзёрзкіх натхняе да бою;
І добрую мірнасць Дэметры, ніў плённых святой апякункі,
Святарную Гестыі тайну, чыёй дабрынёй дом шчаслівы,
Твой пояс, што тоіць спакусы, той страсці святой,

Афрадыта;

Твой лук з цецівой залачнай, ты, панна заўжды,

Артэміда;

Пявуча-спрадвечную ліру кідальніка стрэл Апалона;
І молат магутны і творчы на кузні таемнай Гефеста;
І лёгкую, розуму хітрасць пасланца крылатага Герма.
Я верую, з Зеўсам галоўным, дванаццаці вечным.

Стыхіі

Пакорныя іх добрай волі; зямля і падзем'е, і неба
Падлеглыя грозным загадам; смяротныя, з ціхім імпэтам,
Вітаюць у вобразах вечных – і ўчора, і сёння, і заўтра.
Багі захавайце ўладарства над светам цяпер і заўсёды!

1913

У Вільні

(В Вильно)

Ізноў я – туляга бяздомны,
І вольна так дыхаць грудзям.
Куды мкнешся, дух мой няўтомны,
І чым ты здзіўляешся сам?

Ды ён, толькі хоча пусціцца
Наперад, да крайняй пары;
І сэрцу так соладка біцца,
Як глянуць з Замковай Гары.

Ля ног «старажытная Вільня», –
Шыхт вуліц, будынкаў і стрэх,
Вялля наракае бяссільна,
Бянтэжачы вечнасці бег.

Далей жа, за колам гарыстым,
Не можа вайна замаўчаць,
Але ж у паветры празрыстым
І спеў пераможны чуваць.

Унізе зыб ліпак няўцешна
Пад дзённым натхненнем дрыжыць,
Твар Пушкіна, з мудрай усмешкай,
Ізноў на мяне паглядзіць.

1914

Аніколі болей

(Больше никогда)

*Калі Дантэ праходзіў па вуліцы,
дзяўчаты шапталі: «Бачыце, як твар
яго апалены пякельным полымем!»*

Летапісец XIV стагоддзя.

Аніколі болей да пяшчот спаткання
Ў сад не звабіць месяц зманлівай красой.
Болей не адчую хмельных мук чакання
Дзесьці пад смалістай велічнай сасной.

Твар мой надта строгі, песняра Inferno¹,
Ён дзяўчат бянтэжыць тайнай прошлых бед,
І калі ўздоўж вуліц я праходжу мерна,
Шэпат патаемны прабягае ўслед.

Болей нам пад гучны птушак спеў лірычны,
Не замерці ў звоне тонкіх бруй дваім...
Шчасце стрэч мінула, знік і Беатрычэ
Мройны пацалунак, сэнс жыцця ў якім!

У шматгучных строфах, з вышніяе трыбуны,
Можа, я раскрыю тайны новых дзён...
Ды пагляд не стрэну сарамліва-юны,
І ў гурме не стане бледны твар відзён.

---

¹ Пекла (*ит.*)

Можа, перад смерцю я вянок лаўровы
Цьмяна адгадаю на сваім чале...
Ды на ім не лягуць кветкаю пунсвай,
Вусны маладыя, жарсныя ў імгле.

Паміраюць моўчкі на губах прызнанні,
Растаюць у смутку словы жарсці ўсе...
О, нашто мне сняцца месяц і спатканні,
Хвояў змрок пяшчотны і трава ў расе?!

1914

Часцее

(Все чаще)

Часцее на вуліцах Вільні
Жалобны засмучаны крэп.
Вайны плён збіраецца пільна
Ў шырока расчынены склеп.

Часцеюць у цьмяных касцёлах
Сумотныя свечак агні,
У мроях сядзяць невясёлых
Жанчыны – ахвяры вайны.

Вайна наплыла навальніцай,
Сусвет закруціўся ў той вір...
Ды дрэмле патрон Вільні ніцма,
Ахоўнік – Святы Казімір.

Той самы, як сон беззаганны,
Як сон старажытных вякоў,
Узносіць сабор Панны Ганны
Красу адмысловых вянкоў.

І мора журботнага жалю,
Няшчасцяў маленькіх спалох,
Шуміць у габрэйскім квартале
Пад рускі імпэт перамог.

1914

*Ultima Thule*¹

Дзе акіян век за векам грукоча ў граніты –
Распавядае свае таямніцы ў задумлівым гуле,
Высіцца востраў, здавён маракамі забыты, –
Ultima Thule.

Вымерлі конунгі, што панавалі калісьці,
Іх караблі ля чужых берагоў патанулі.
Грозна маўчыць з тых часоў у бязлюддзі скалістым
Ultima Thule.

Нават і птушкі цураюцца тых узбярэжжаў,
Ліпенем цёплым цюлені тут і не ўдрамнулі,
Рэдка й кіты прыплываюць у гэтую нежыць...
Ultima Thule.

Востраў, дзе сёння нічога апроч акіяна,
Край мой жаданы чаму да цябе сэрца туліць?
Цягне сюды мяне ўладнаю сілай нязнанай,
Ultima Thule.

Хай на тваіх пласкагор'ях я буду адзіным!
Шэраг магіл тут знайду, дзе героі паснулі,
Я пакланюся тваім старажытным руінам,
Ultima Thule.

---

¹ Крайняя Фула (лац.) – легендарны востраў, які старажытныя грэкі лічылі краем свету.

І, як кароль, што ўзгаданы ў прадаўняй баладзе,
Кіну свой кубак са скал, на спажыву акуле!
З ім і жаданні ўсе знікнуць у прорве бязладдзя...
Ultima Thule!

1915

Вінен быў

(Должен был)

Вінен быў Герастрат храм спаліць Артэміды ў Эфесе,
Каб паказаць ідэал прагных да славы – вякам.
Так жа і Юда быў вінен аддаць Хрыста на распяцце:
Здрадніка вобраз завершаны быў назаўжды.
Вінен быў і Фердынанд скуць ланцугамі Калумба.
Бо ланцугі тыя ўзор – дурасць няўдзяк-уладык.
А Банапарт? Ці ён мог жыць у прытулку на Эльбе?
Быў бы Алёны граніт лішнім тады на зямлі!
Пушкін быў вінен явіць рускім аблічча Таццяны,
Цютчаў быў вінен сказаць: «Думка, што мовіў – мана!»
Так і я не магу не складаць іншых, радасных, песень,
Таму, што аднойчы яны павінны былі прагучаць!

1915

Мы – скіфы

(Мы – скифы)

Мы – пра каго шапталі ў даўніну,
З міжвольным страхам, элінскія міфы:
Народ, што любіць буйства шал дурны, вайну,
Сыны Геракла ды Яхідны, – скіфы.

Мы ў стэпах мора Чорнага ляцець,
Як дэмань, былі павінны быстра,
І сеялі паўсюдна страх і смерць:
Вярхоўям Тыгра ці нізоўям Істра.

Мы дзікасцю пужалі свету шыр,
Палаючы то тут, то там зарніцай:
Прад намі Дарый адступіў, і Кір
Быў скіфскаю ўпакораны цырыцай.

Былі мы што? – Клінок, тарч, дзіда, тул,
Лук, стрэлы, латы ды аброці цуглі!
Бляск, звон, крык, смех, налёты, – скрозь разгул
І з лаянкаю нецвярозай гулі!

Нас песцілі завеі ды мароз:
Нас холад вабіў у віры падзеяў;
Віно нажамі секлі мы, валос
Звінелі кудзеркі і ніці веяў!

Наш верны друг, настаўнік мудры наш,

Віно ячменнае жывіла сілы:
Ляцелі ў бой пад званы медных чаш,
На поясе, і з імі – у магілы.

Дні паляванняў, баляванняў і вайны
Жыццю стваралі ў зменах твар аздобны,
Рабоў калоць любілі без віны
Мы, перш як запаліць агонь жалобны.

У курганáх ды на кані сваім,
З багаццем для апошняе дарогі,
Спяць грозныя цары і сняцца ім,
І мрояцца баі ды перамогі.

Калі ў баку ад ачага сядзеў,
У час, калі хмялелі смачна госці,
Юнак наш коней штукаваць умеў
І львоў для паннаў з серабра і косці.

Ці ў коле ля суролага жраца,
З паходняй, што ў руцэ свяціла дымна,
Мы ў буйных скоках пелі без канца
Шалёныя ад захаплення гімны!

1916

Таямніца дзеда

(Тайна дэда)

– Сумную праўду табе, мой юнак, раскажу я:
Высіцца вечна ў тумане Алімп шматузгорны.
Людзі старыя казалі, што там, на вяршыні,
Ёсць залатыя палацы, жытло несмяротных.
Верылі мы ды маліліся грознаму Зеўсу,
Геры, што словы трымае, Афінэ прамудрай,
Той, што спакусы хавае для нас – Афрадыце...
Ды, год таму, пастухі, што да скалаў прывыклі,
Посахі ўзяўшы, ваду ў гарбузах, што пасохлі,
Смела ўзняліся на высь, на вяршыню Алімпу,
І не знайшлі там харомаў, – выключна каменне:
Месца, каб жыць не было алімпійцам з легенды!
Горкую тайну табе адкрываю, юнак мой:
Ведай, няма на Алімпе багоў – і не будзе!
– Калі мяне ты спалохаць той праўдай надумаў,
Дзед, дык дарэмна! Багоў не знайшлі на Алімпе
Людзі. Дык што ж! Несмяротных каб бачыць, патрэбны
Зоркія вочы ды слых адмысловы і чуйны!
Зеўса, Афіну і Феба пастух той ці ўбачыць!
Я ж не хадзіў на Алімп, ды на сонным узлессі
Ўчора пачуў незмаўкальнага Пана напевы,

Бачыў яшчэ ў ручаі бестурботную німфу,
Вечарам з ціхай дрыядаю гутарыў мірна,
Зараз, калі размаўляю з табою – я знаю,
Ззаду з усмешкай стаіць дабратворная Муза!

1916

Тры яблыкі

(Тры яблока)

Тры яблыкі, ўслаўленыя ў паданні,
Тры сімвалы зямнога мяцяжу,
У садзе чалавечага пазнання,
Яны гараць, расейваюць імжу.

Ты, яблык згубны першароднай Евы!
Ты вырваў з воч эдэмскі ясны свет
І боскія на нас абрынуў гневы, –
Так супраціў паўстаў на заповіт!

Другі – быў яблык ад Вільгельма Тэля, –
І вестка волі мчала над зямлёй:
Адной стралой у сына бацька цэліў,
Ды цэліў у тыранаў ён другой!

А трэці – трэці яблык дар Ньютону;
Ён навуковы абудзіў імпэт,
І розум скеміў вечны сэнс закону,
Што рухае зямлю і ўвесь сусвет.

Той трэці яблык – ён вярнуў наш рай нам,
Уладара з рабом зраўнаў ураз,
Адкрыў для нас гасцінец к вечным тайнам,
Каб болей нават Лёс не страшыў нас!

1916

Лясныя сцяжынкi

(Лесные тропинки)

Лясныя сцяжынкi! лясныя сцяжынкi! не раз і не два
Душу вы гукалі пад ціхія шаты дубоў і бяроз.
Зіхцелі расінкі, гарлачыкі млелі, трымцела трава,
І ў водары цвілі плылі карагоды бліскучых стракоз...
Было так салодка – яднацца з зямлёю, ляжаць аднаму,
І слухаць, як птушкі пяшчотна выводзяць рулады душы,
Паглядам цішком занурыцца глыбока праз травы, у цьму,
Дзе, з грузам, старанна вядуць караваны дамоў мурашы.
А дзяцел застукае, мо ў сухастоіне ладзіць свой сxoў,
І сонца ў прасветы зіхценне пракіне, як ранне ў вакно...
Ляжыш у самоце і думка мільгае, што ўсё дух знайшоў,
І сэрца прывету не хоча, не просіць, і ўсё – ўсё адно!

1916

Сонцаварот

(Солнцеворот)

Была зіма; ляглі дрымотна
Снягі над узрыццём палёў,
Над зыбкай глыбінёй балотнай
Ішлі, выводзячы крывыя
Сляды ад роўных палазоў.

Была зіма; і спалі рыбы
Пад цвёрдым, студзеньскім ільдом.
Віхуры нават не змаглі б і
Ў зярнятку змёрзлым ды халодным
Жыццё ўзбудзіць сваім бічом!

І час прабіў. Цуд неабходны –
Ўгадаў праз смерць аб траўні год.
Над светам белым і бесплодным
Шапнуў пяшчотны нейкі голас:
«Зноў надышоў сонцаварот!»

І пад зямлёй, зярняты, чуюць
Патрэбу жыць и красаваць,
Ачуліся і ўжо сумуюць,
Гатовы зноў нязнаны колас
Расці, квітнець і паміраць!

1917

Снежная Расія
(*Снежная Россия*)

За полем снежным – поле снежнае,
Бязмерна-белыя лугі;
Паўсюль – маўчанне непазбежнае,
Снягі, снягі, снягі, снягі!

А дзе-нідзе і вёскі скрушныя,
Як плямы ў прорвах белізны:
Дамы сумётамі прыдушаны,
Платы пад снегам бачаць сны.

Лясы здаля чарнеюць голыя, –
Галін забытаная сець.
Завяя спевы невясёлыя
Ў іх шэрань вее, хоча пець.

Змяіцца шлях у снег завяены:
Дзве баразны – па белаце...
І конік рысіць спрэс няўпэўнены,
Сляды ледзь бачныя пляце.

Ды зніклі санкі – быццам белая,
Іх праглынула пусціня;
І зноў раўніна апусцелая –
Нямее беллю чысціня.

Адно вароны, зграяй пільнаю,
Ніяк не стомяцца кружыць,
Ды захад, цішаю няўхільнаю,
Аранжавым святлом гарыць.

Агні цытрынна-апельсінныя,
Блакітна-бледны далягляд
Трымцяць... Ды хутка цені сінія
Захутваюць усё падрад.

1917

Кліч аўтамабіля

(Зов автомобиля)

Кліч двухгалосны і працяглы

Аўтамабільнага гудка...

І зноў нас падсвядома цягне

Ў вандроўкі дальнія – туга.

То лесам, то ў палях адкрытых

Ляцець і вёрсты адкідаць;

Пры станцыях старых, забытых,

Зрабіўшы лагер, спачываць!

Калі ў дарозе лопне шына,

Звярнуць у лесапаласу,

Дзе хвоі, ды кусты, ды гліна,

А сонца серабрыць расу.

Ці ў полі цалкам незнаёмым,

Ад ветру сцяўшыся за шклом,

Глядзець, як сівер бураломны

Шпуляе новы буралом.

Ці ноччу хуткім, дзёрзкім бегам,

Працяўшы далягляд палёў,

Здаволіцца скупым начлегам –

Драмаць пад трэмар ліхтароў!

Па вёсцы, хуткай знічкай пэўне,
Імчаць, каб зведаць родны край,
Сустрэчным прагудзець напеўней,
Чым голас дзеўчыны: «Бывай!»

І віражы зразаць у полі,
На стромы залятаць ізноў,
Гусці далей, і жыць на волі
Кентаўрам казачных часоў!

1917

Рымская Імперыя

(Римская Империя)

(3 вянка санетаў)

Паўстаў, як цар, у велічнай парфіры,
Накрыўшы ёй сусветны ўвесь прастор,
Ад скал Сахары да Шатландскіх гор,
Мелькарта брамы¹ і снягоў Сібіры.

Спынілі спрэчкі, йшлі не насупор,
Злучыўшы галасы ў бязмерным кліры.
Рым месца даў усім на тым турніры
І над зямлёй крыло ён распасцёр.

А праўды ўсе, што неслі розум свету,
Трыумфы права рымскага і спраў,
Пераплаўляла ўлада ў новы сплаў.

Імперыя рабіла працу гэту,
Хоць вір парою веліч не любіў,
Хоць часам і лампады Лёс гасіў.

1918

---

¹ Старажытная назва Гібралтарскага праліва.

Таварышам інтэлігентам

Інвектыва

(Товарищам интеллигентам. Инвектива)

Яшчэ нядаўна, за ўсё ахвотней
Да новых казак хілілі твары:
Уэлс, Джэк Лондан, Леру́ і сотні
Не тых спляталі вам байкі-мары.

І вы чыталі, і вы дрыжалі
З дзіцячай радасцю, дый годзе,
Калі прад вамі ўскрывалі далі
Зямлі прызначаных стагоддзяў.

Вам даспадобы – трагізм і гібель
Ці жах ад новага патопу,
Вы варажылі: ў агні, на дыбе
Старая ляснецца Еўропа?

Вось адбылося. Прыняў Лёс крозы,
Зноў паказаў сваю нязводнасць:
З жыцця кружэння, са свету прозы
Мы ўкінуты ў неверагоднасць!

Чуваць грымоты: тут – векавыя
Падмуркі рушацца ў правалы;
Над снежнай даллю былой Расіі
Світанак ззяе небывалы.

У дружэ троны; над ніцым грудам
Народы бачаць надпіс: «Тленнасць!»»
І ў тварах новых, ажыўшы цудам,
Сучаснасць рэе, быццам пэўнасць.

Што там мільгала ўва сне далёкім,
Мы сёння маем у дыме й гуле...
Ну што ж глядзіце вы косым вокам
У лесе спуджанай казулі?

Што ў вір падзеяў вы не ляціце,
Упіцца бурай грозна-цмянай?
Што ж у былое з тужой глядзіце,
Як у прытулак абяцаны?

Ці вам, фантастам, ці вам, эстэтам,
Пад густ і мара тут, як дальнасць?
І толькі ў кнігах ды ў лад з паэтам
Любілі вы арыгінальнасць?

1919

У хованкі
(В прятки)

Ноч заснула, дажджом закалыхана,
Спіць старая амаль, як малеча,
Не пачуе – прыспала свой слых яна,
Што ёй месяц-каханак напшэпча.
Вецер люта павылізаў вуліцы,
Лезе ўсюды, калматы і шэры,
Весьяліцца, у бляск залаў туліцца,
Скача з мокрым галлём ён у скверах.
Хмары, пабітае войска, распужаны,
Бегма скачуць, між зорнымі сховамі:
Іх пасеклі ў шматкі грому пугамі,
Бліск маланак стаміў гульнёй-хованкай.
Сцены ўсе – валявыя вандроўніцы,
Ходзяць мажна па месяца ўказцы:
Мірг святла, – і царква кленчыць-моліцца,
Цень наплыў – і дамы спяць па-брацку.
Без нагляду ўсе сілы пакінуты,
Развінціліся гайкі без краю.
Эх, даверылася Змроку-сыну ты,
Ноч-карга, гаспадыня зямная!
Ён жа рады цяпер кпіць над месяцам,
На распусту стыхій шле праменне
І гарэзуе змрок з сонным месцам сам,
Разам з ім – хмары, вецер, каменне!

1921

Свет электрона

(Мир электрона)

Магчыма, тыя электроны
Планеты ў пяць мацерыкоў,
Мастацтвы, веды, войны, троны
І памяць сарака вякоў!

Яшчэ, магчыма, кожны атам –
Такі Сусвет, дзе сто планет;
Дзе ўсё, што тут, у стане сцятым,
А ў чымсьці іншы запавет.

Малыя меры там, ды тая ж
У іх бясконцасць, як і тут;
Там скруха й жарсць жыве такая ж
І нават, пыха для пакут.

Іх мудрацы, свой свет бяскрайні
Абраўшы за чало быцця,
Спяшаюцца дазнацца тайны
І мудрагеляць, як і я;

А ў міг, калі ад разбурэння
Ўзнікаюць токі новых сіл,
Крычаць, у снах самаўнушэння,
Што Бог свой светац пагасіў!

1922

***

(Быть может, у египетских жрецов...)

Магчыма, у егіпецкіх жрацоў
Вучыўся ты; і штось спазнаў з халдзейскіх,
Магчыма, таямніц; а спрэчкі ў сінагогах
Ты чуў; у словы Бібліі ўнікаў
І многа думаў аб пытаннях вечных.
Твой розум востры быў, ды цесны кругагляд,
Замкнёны гранню роднай Палестыны.
Тыр і Сідон, з раскошаю завялай,
Табе здаліся ўзорамі багаццяў,
А па вандроўных грэчаскіх купцах
Эладу знаў, глухі да слоў Гамера,
Да мрояў Фідыя, да мар Платона;
Рым – па салдатах, што прывёў Пілат,
Ды па манетах, дзе адбіты «Кесар».
Быў грозны век, імперыя ўставала,
Культуры павіла ў гарніле рымскім,
А ты ў глушы сваіх пустыняў родных,
Сын цесляра, у цішы Назарэта,
Жадаў паўстаць настаўнікам зямлі...

Зямлі?... быць можа... можа быць, і не.
Як мроі разгадаць твае ў пустэльні,
Дзе Д'яблам спакушаўся ты самім!

Ты выйшаў як супернік Іаана,
Каб сціпла родны павучаць народ.

Ды рыбакі са скал Генісарэцкіх, –
Звычайны, грубы, невучоны люд, –
Дзівіліся захоплена тым словам
І мелі страх прад мудрасцю тваёй.
Ты іх вучыў – і паўставаў прарокам;
Ты іх лячыў – здаваўся цудатворцам,
І поспехам уласным ап'янёны, –
Спярша таемна, а пасля адкрыта,
Ты дзёрзка аб'яўляў сябе Месіяй,
І рыбакі паверылі табе...

А мару тую ты ўвасобіў смерцю,
Як тысячы прарокаў, і пайшла
Глухая чутка пра цябе па свеце...
Ды ўсё б і скончылася чуткаю глухой.

<1922>

Дождж перад ноччу

(Дождь перед ночью)

Млеў дождж, разлічана-скупы,
А хмары смачна віслі брухам,
Каб вецер абляцеў куты
І завішчэў у сенцах зухам.

Жыты павесілі насы;
У бляск ілбы і хат, і ёўняў;
І гэта – цьма, як зумк асы,
Валіла ў дол лавінай поўнай.

У дол, за грань, вярблюджы горб
Зямлі (шлях – пустка акіяна),
Хай зладзіць моцны край убор,
Уплёўшы ў пальмы і ліяны, –

Дзе ёсць святло, бляск, веер вех,
Шум пум, змей звей і вір калібры...
Край, дзе ўся ява – феерверк,
Жыццё – сон у другім калібры.

І зумк асы абрынуў цьму;
Дождж знік; віхор сарваўся ў гэта...
Сцягні, мерыдыян, тасьму,
Дзе міг (для ўсіх) – мяжа сусвету!

1923

Свет N вымярэнняў

(Мир N измерений)

Высь, шыр, глыб. Ёсць тры каардынаты.
Міма іх дзе шлях? І дзе ключы?
З Піфагорам слухай сфер санаты,
Атамы, як Дэмакрыт лічы.

Шлях па лічбах? – Накіруе ў Рым ён.
(Розуму шляхі заўжды туды!)
Тое ж з новым – Лабачэўскі, Рыман,
Тыя ж цуглі ў зубы, як тады!

Ды жывуць, жывуць N вымярэннем
Воль віры, цыклоны дум, якіх
Смешым мы дзіцячым летуценнем,
Дзе наш крок – адзін няпэўны штрэх!

Нашы сонцы, зоркі – у прасторы,
Там бязмежнасць, дзе й без крыл святло,
Як фестон у тым святым уборы,
Чым схаваў свет гордае чало.

Час сучасны – ім чарцёж на плане.
Гледзячы, як слізгаем у цьме,
Там багі ўсе марныя жаданні
Значаць са спагадаю наўме.

1924

ЗМЕСТ

*** (Зоркі прымружылі вейкі...)	5
*** (Спаткаліся мы выпадкова...)	6
*** (Нехта танюткаю сеткай...)	7
Прадчуванне	8
*** (Як стужкі, мары – між радкамі...)	9
*** (Я люблю ля заставаў завулкі Масквы...)	10
Мая мара	11
Ноччу	12
Сяброўкі	13
Першы снег	14
На выспе Пасхі	15
*** (Калі ў былыя дні гляджу я праз туман...)	17
У старым Парыжы, XVII стагоддзе	18
Пакутлівы дар	19
*** (Строгія лініі гор...)	20
Юнаму паэту	21
На бульвары	22
Асаргадон	23
Палікрат	24
*** (Першая руская кніга...)	25
Лікі	26
*** («Бутэлек, костак прадаваць!»...)	27
Былога цені	28

*** (На валуне, што сонцам разагрэты...)	29
Сляпы.....	30
*** (З безупыннымі малітвамі...)	31
Стары вікінг.....	32
*** (Жыццёвы хмель – напой пякучы...)	34
Дачы восенню	35
Да самога сябе.....	36
Люблю адно.....	37
Выпадковасці	38
Дон-Жуан.....	39
*** (Раскошны лес агнём асеннім...)	40
Муляр	41
Да З. М. Гіпіус	42
У сябе	43
*** (Няўжо гэта была ты...)	44
Спякотны дзень	48
Кінжал.....	49
*** (Помню лета, помню вечар...)	51
*** (Пры смуце на плошчы абшары...)	52
Да народа.....	53
Блізкім.....	56
*** (Час прашуміць і згінуць гарады...)	57
Быць без людзей	58
Я і кот	59
*** (Я знаў цябе, Масква, несамавіта-сціплай...)	61
Радасны міг	62
*** (З мехам стракатым за спінай татарын...)	64

Рандо	65
*** (Змрок маўклівы, змрок патайны...)	66
У лодцы	67
Над Паўночным морам.....	68
Гімн багам	70
У Вільні	71
Аніколі болей	72
Часцее.....	74
Ultima Thule.....	75
Вінен быў.....	77
Мы – скіфы	78
Таямніца дзеда	80
Тры яблыкі.....	82
Лясныя сцяжынкі.....	83
Сонцаварот.....	84
Снежная Расія.....	85
Кліч аўтамабіля.....	87
Рымская Імперыя	89
Таварышам інтэлігентам.....	90
У хованкі.....	92
Свет электрона.....	93
*** (Магчыма, у егіпецкіх жрацоў ...).....	94
Дождж перад ноччу	96
Свет N вымярэнняў	97

У серыі « Паэты планеты »,
акрамя « Выбранных вершаў » Валерыя Брусавы,
таксама выйшлі зборнікі такіх паэтаў, як:

Сапфо
Франчэска Петрарка
П'ер дэ Рансар
Ўільям Шэкспір
Ёган Вольфганг Гётэ
Габрыэла Містраль
Умар Хаям
Шарль Бадлер
Райнэр Марыя Рыльке
Фрыдрых Гёльдэрлін
Генрых Гайнэ
Гіём Апалінэр
Эдгар По
Федэрыка Гарсія Лорка
Джон Кітс
Рыгор Барадулін
Дзімча Дэблянаў
Гай Валерый Катул
Яраслаў Вырхліцкі
Ян Кахановіч
Катры Вала
Канстандзінас Кавафіс
Барыс Пастарнак
Аляксандр Чакс
Хуан Рамон Хіменэс
Юлі Таўбін
Хаім Нахман Бялік
Баляслаў Лесьмян
Шандар Петэфі
Міхай Эмінэску
Ўільям Батлер Ейтс

Эмілі Дыкінсан
Алесь Разанаў
Мацуа Басё
Геарг Тракль
Сяргій Жадан
Рабіндранат Тагор
Сэсар Вальеха
Сігб'ёрн Обстфельдэр
Томас Стэрнз Эліт
Арцюр Рэмбо
Нікалоз Бараташвілі
Фрыдрых Шылер
Умбэрта Саба
Марк Валерый Марцыял
Ўолт Ўітмэн
Візма Бэлшавіца
Мікола Зэраў
Адам Міцкевіч
Юсцінас Марцінкявічус
Бгартрыгары
Эдыт Сёдэргран
Ду Фу
Эрлінг Кітэльсен
Ўільям Бэйк
Уладзімір Маякоўскі
Томас Вянцлава
Гунар Экелёф
Вільгельм Мюлер
Анакрэон
Энхедуанна
Архілох

Срэчка Косавел
Фернанду Песоа
К. І. Галчыньскі
Дзмітро Паўлычка
Захірыдзін Мухамад Бабур
Джордж Гордан Байран
Джакама Леопардзі
Міхась Стральцоў
Геарг Гайм
Стывен Крэйн
Стэйн Стэйнар
Назым Хікмет
Анна Ахматава
Цін Уевіч
К. К. Бачыньскі
Абу Убада аль-Бухтуры
Марына Цвятаева
Герыт Ахтэрберг
Нагапет Кучак
Іван Бунін
Поль Вэрлен
Нэлі Закс
Рой Кэмпбел

Сальваторэ Квазімада
Марыя Паўлікоўска-Яснажэўска
Багдан Ігар Антончы
Антонія Поццы
Паўль Цэлан
Максім Багдановіч
Валадымір Сасюра
Уладыслаў Шленгель
Язэп Пушча
Мацей Казімір Сарбеўскі
Генры Лоўсан
Антоні Эдвард Адынец
Змітрок Бядуля
Нікалаус Ленау
Бертальт Брэхт
Уладзімір Арлоў
Аляксандр Блок
Эльза Ласкер-Шулер
Уладзімір Някляеў
Афанасій Фет
Андрэй Хадановіч
Восіп Мандэльштам
Ян Секунда

Брусаў, В.

Б89 Выбраныя вершы / Валерый Брусаў; пер. з рускай Г. Ліхтаровіча. — Мінск : Выдавец Раман Цымбераў, 2025. — 104 с. (Паэты планеты).

ISBN 978-985-7334-35-3.

Валерый Брусаў (1873–1924) – рускі паэт, які належаў да пакалення «старэйшых сімвалістаў», «самы культурны пісьменнік на Русі» (М. Горкі), творы якога да 1918 г. вызначаюцца пэўнымі дэкадэнцкімі настроямі, пазбаўленыя імкнення да палітычнай, рэлігійнай, філасофскай барацьбы. У жніўні 1914 г. у Вільні пазнаёміўся з Янкам Купалам, у выніку чаго стаў адным з першых перакладчыкаў яго паэзіі на рускую мову.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

ББК 84(4Рус)-5

УДК 821.161.1-1

Серыя «Паэты планеты»

Літаратурна-мастацкае выданне

Валерый Брусаў

ВЫБРАНЫЯ ВЕРШЫ

Дызайн Марціна Русеўскага

Рэдактар Лявон Баршчэўскі

Падпісана ў друк 01.04.2025. Фармат 60×90 ¹/₃₂.

Папера афсетная. Друк лічбавы.

Ул.-выд. арк. 2,69. Ум. друк. арк. 3,25.

Наклад 55 асобнікаў. Замова № 509.

Выдавец індывідуальны прадпрымальнік Раман Цымбераў.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі

выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка

друкаваных выданняў 1/530 ад 30.05.2018.

Пр-т Ракасоўскага, д. 85, кв. 47, 220085, г. Мінск.

Вытворчае даччынае ўнітарнае прадпрыемства

«Друкарня Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі

выдаўца, вытворцы, распаўсюдніка

друкаваных выданняў № 2/18 ад 26.11.2013.

Пл. Свабоды, 23-94, 220030, г. Мінск.